

Helena Denková
Obraz Šumavy v české a německy psané literatuře po roce 1945
(posudek vedoucího diplomové práce)

Helena Denková si téma své diplomové práce zvolila velmi dobře. V posledních desetiletích vzniklo hned několik prací, které reflektují místo Šumavy v literatuře 19. a počátku 20. století, jako téma beletrie vznikající po roce 1945 však Šumava souvisle dosud pojednána nebyla.

Taková situace ovšem klade nároky na diplomantčinu kompetenci literárněhistorickou i historickou, na její schopnost samostatné analytické a zejména koncepční práce. Hned na úvod je možné říci, že Helena Denková těmto nárokům dostála.

V úvodní části jasně vymezila svůj cíl, základní postup (rozbor primárních textů) a strukturu práce. První kapitolu logicky věnuje charakteristice Šumavy v literatuře před rokem 1945. Od poněkud všeobecné charakteristiky šumavské krajiny v ní přechází k definování pojmů „šumavská literatura“ (většinou psaná německy, „interními“, šumavskými autory, kterou charakterizuje např. katolicita, motivy lesa a zanikajícího světa) a „literatura o Šumavě“ (většinou česká tvorba „externích“ autorů, sledující nacionální cíle a charakterizovaná např. idyličností). Zejména kapitolka věnovaná „literatuře o Šumavě“ by snad mohla být doplněna alespoň o základní charakteristiku spisovatelských osobností, které ji reprezentují (objevují se pouze v poznámce na s. 21).

Autorka ale oprávněně obrací pozornost tam, kde vidí těžiště své práce. Neopomíná přitom nutnost definovat šumavský region geograficky, přičemž poměrně obsáhle a pozorně sleduje proměny historických, národních a kulturních hranic. Obratně se vyrovnává např. s Putnovým kulturním rozdělením kraje, když připomíná jeho historickou podmíněnost. Na ucelenou definici Šumavy jako prostoru v literatuře po roce 1945 s vědomím její obtížnosti rezignuje a kapitolu o prostorovosti završuje charakteristikou trojího pojmání šumavského prostoru, přičemž pečlivě dokumentuje její vnímání jako hráze a hranice, jako otevřeného příhraničního prostoru a konečně jako vertikály.

Od této perspektivy plynule přechází k popisu umělecké reflexe estetických kvalit šumavské přírody (Šumava drsná a Šumava krásná) a podobně (tedy v opozicích) pojednává i další aspekty šumavského prostoru (Šumava jako domov a Šumava opuštěná).

Ideově nejzávažnější je pátá část práce, která se opírá o hledisko času a v historických souvislostech charakterizuje proměňující se vztahy mezi Čechy a Němci a jejich literární

reflexi, a to nejen v průběhu 20. století, ale prakticky až do současnosti. Zejména v popisu vzájemných stereotypů vnímání příslušníků druhého národa a toho, jak se promítají i do beletrie, dokáže být pozorná, přesná a objektivní.

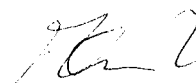
Práce má kvalitní, promyšlený a neodbylý závěr, který nejen shrnuje předchozí poznatky, ale ústí do přesvědčivě argumentované úvahy o neaktuálnosti termínu „šumavská literatura“ v dnešní době.

Přednosti předložené diplomové práce jsou zjevné – její autorka se úspěšně vyrovnala s prakticky neznámým materiálem, jako první na české straně zhodnotila tvorbu málo známých německých regionálních spisovatelů (H. Grill, B. Setzwein ad.) a úspěšně ji dokázala komparovat s tvorbou českých autorů (O. Fibich, F. Hobizal, J. Hrubý). Poukázala na mnohé společné rysy, ale nehledala souvislosti násilně. Opřela se o reflexi značného množství prostudované české i německé beletrie, ale odpovídajícím způsobem se vyrovnala i s odbornou literaturou. Práci pak charakterizuje širší záběr, ale i promyšlenost, s níž jsou jednotlivé jevy uváděny do souvislostí. Podtrhnout je třeba také skutečnost, že diplomantka pracovala zcela samostatně (podstatná část práce vznikala během studijního pobytu v Řezně).

Nedostatky práce nenacházím ve zvoleném tématu a metodách, ale pouze ve způsobu zpracování. Některé jevy jsou popisovány opakovaně, jen s nepatrně proměněným nasvícením. Ve snaze o přesnost a korektnost autorka někdy přepíná, takže její charakteristiky působí šroubovaně a výčty popisně, což přispívá k dojmu abstraktnosti celé práce. Domnívám se, že při větší stylové sevřenosti by kvality její práce vynikly ještě výrazněji.

Na druhou stranu jsou dostatečně patrné, aby bylo možno práci doporučit k obhajobě a navrhnout hodnocení známkou výborně.

9. 9. 2010

PhDr. Václav Vaněk, CSc.